

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

**наукової конференції професорсько-викладацького складу
Полтавського державного аграрного університету
за підсумками науково-практичних досліджень в 2023 році**

14-15 травня 2024 року

Полтава

Редакційна колегія:

Олег Горб, проректор з науково-педагогічної, наукової роботи, доцент;

Петраш О. В., доцент кафедри механічної та електричної інженерії, доцент;

Яснолоб І. О., доцент кафедри підприємництва і права, доцент;

Олександр Безкровний, декан факультету обліку та фінансів, доцент;

Олександра Біловод, декан інженерно-технологічного факультету, доцент;

Дмитро Дячков, директор навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій, професор

Сергій Кулинич, декан факультету ветеринарної медицини, професор

Микола Маренич, директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, професор

Анатолій Шостя, декан факультету технологій тваринництва та продовольства, старший науковий співробітник

Світлана Козина, завідувач інформаційно-консультаційного центру міжнародного методичного забезпечення

Віктор Радочін, начальник редакційно-видавничого відділу

Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за підсумками науково-практичних досліджень в 2023 році (м. Полтава, 14-15 травня 2024 року). – Полтава: РВВ ПДАУ, 2024. – 193 с.

**СЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ АГРОТЕХНОЛОГІЙ,
СЕЛЕКЦІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ**

М.М. Маренич

НАУКОВА РОБОТА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 85

В.М. Тищенко, Л.М. Криворучко, О.М. Дінець, М.В. Сакало

УРОЖАЙНІСТЬ НОВОГО ПЕРСПЕКТИВНОГО СОРТУ ПШЕНИЦІ
ОЗИМОЇ СЕЛЕКЦІЇ ПДАУ ПАБАТКА В ПІСЛЯРЕЄСТРАЦІЙНОМУ
ВИПРОБУВАННІ..... 86

Л.Г. Білявська, Ю.В. Білявський, А.О. Діянова

ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СЕЛЕКЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
СОЇ КУЛЬТУРНОЇ В СУЧАСНИХ КОНКУРЕНТНИХ УМОВАХ 88

А.В. Ритченко, М.І. Кулик

ВПЛИВ ПІДЖИВЛЕННЯ ПОСІВІВ НА НАСІННЄВУ ПРОДУКТИВНІСТЬ
ПРОСА ПРУТОПОДІБНОГО 91

А.М. Рибальченко

РІЗНОВИДИ ТА СОРТОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОЧЕВИЦІ..... 94

А.В. Баган

ВПЛИВ СТИМУЛЯТОРА РОСТУ НА ПІДВИЩЕННЯ НАСІННЄВОЇ
ПРОДУКТИВНОСТІ ВІВСА ПОСІВНОГО..... 96

С.О. Юрченко

ОСОБЛИВОСТІ РОЗМНОЖЕННЯ ПЕПІНО (SOLANUM MURICATUM)... 98

О.В. Бараболя

ТРИТКАЛЕ ЯРЕ ЯК ЗАМІННИК ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ДЛЯ
ВИГОТОВЛЕННЯ ЯКІСНОГО БОРОШНА 100

С.В. Поспєлов, В.В. Оніко, О.В. Міщенко

БІОКОРЕКЦІЯ ПОСІВНИХ ЯКОСТЕЙ НАСІННЯ ЛІКАРСЬКИХ
КУЛЬТУР 101

П.В. Писаренко, М.С. Самойлік, О.Ю. Диченко

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ВІДНОВЛЕННЯ ЯКОСТІ
ПОЛИВНОЇ ВОДИ..... 104

О.П. Біленко, О.П. Калашник

КРОПИВА ДВОДОМНА – ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ТА
ВИКОРИСТАННЯ 106

П.В. Писаренко, М.С. Самойлік

ВПЛИВУ РІЗНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ПРОБІОТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ ТА
СПВ НА ПРОРОСТАННЯ СПОР ЗБУДНИКІВ САЖКИ ЗВИЧАЙНОЇ
ПРОСА..... 108

М.С. Самойлік, О.Ю. Диченко

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО ОЦІНКИ РІВНЯ
РЕСУРСНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ..... 111

В.В. Гангур
ФОРМУВАННЯ ЗАПАСІВ ДОСТУПНОЇ ВОЛОГИ ТА
ВОДОСПОЖИВАННЯ ПОСІВІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД
ТЕХНОЛОГІЇ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ У ЗОНІ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ..... 113

С.В. Філоненко
ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОДУКТИВНИХ ТА ПОСІВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК
ВИСАДКІВ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ ЗА КОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ
ЇХ МІНЕРАЛЬНИМИ ДОБРИВАМИ 116

С.М. Шакалій
СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО У ВОЄННИЙ ЧАС..... 118

СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

С.М. Михайлютенко
ОДИН З ОСНОВНИХ КРИТЕРІЇВ ЗАБАРВЛЕННЯ ХАРЧОВИХ ЖОВТКІВ
КУРЯЧИХ ЯЄЦЬ..... 122

В.В. Мельничук, В.О. Євстаф'єва
ПОШИРЕННЯ СЕРЕД ПОПУЛЯЦІЇ ВІВЦІ СВІЙСЬКОЇ
ЕЗОФАГОСТОМОЗУ ТА ХАБЕРТІОЗУ В РОЗРІЗІ ЗАПОРІЗЬКОЇ,
КИЇВСЬКОЇ ТА ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ 124

О.Б. Киричко, О.В. Тітаренко
ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РОЗЧИНУ ПОЛТАВСЬКОГО
БІШОФІТУ НА ОРГАНІЗМ ТВАРИН ТА ШЛЯХІВ ЗАСТОСУВАННЯ У
ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ 126

Т.В. Звенігородська, Т.Г. Панасова
КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК ПАТОЛОГІЧНИХ РОДІВ У ТХОРА
ДОМАШНЬОГО..... 128

Н.С. Канівець, М.І. Корчан
ЧИСТОТІЛ ЗВИЧАЙНИЙ – ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ 129

Н.І. Дмитренко, С.О. Кравченко
ОТРУЄННЯ АНТИКОАГУЛЯНТАМИ У СОБАК 130

Н.О. Авраменко, Г.О. Омельченко
ОСОБЛИВОСТІ ПАТОМОРФОЛОГІЧНИХ ЗМІН ПРИ ГРИПІ ПТИЦІ 132

С.О. Кравченко, А.О. Первий
АСПІРАЦІЙНА БРОНХОПНЕВМОНІЯ У МОПСА: КЛІНІЧНИЙ
ВИПАДОК..... 134

Л.М. Корчан, М.І. Корчан
ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТУ «МІЛЬПРОЗОНУ ДЛЯ СОБАК»
ЗА ТОКСОКАРОЗНОЇ ІНВАЗІЇ 136

Л.М. Корчан, М.І. Корчан
ПОРІВНЯННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРЕПАРАТІВ «СІМПАРІКА» ТА
«КРЕДЕЛІО» ЗА КТЕНОЦЕФАЛЬОЗУ СОБАК..... 137

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОДУКТИВНИХ ТА ПОСІВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ВИСАДКІВ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ ЗА КОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ЇХ МІНЕРАЛЬНИМИ ДОБРИВАМИ

Буряки цукрові сьогодні – важлива й економічно приваблива сільськогосподарська культура в нашій країні. Попри її значні енерго- та матеріалозатратність, ця культура стала прибутковою для бурякосіючих господарств, навіть незважаючи на численні труднощі, які вони зазнали під час російської агресії проти нашої країни [1]. Більшість культур польового землеробства, зокрема зернові й частина олійних, сьогодні вважаються збитковими [2]. Але не буряки цукрові. Чому це так? Виявляється пояснення дуже просте: між бурякосіючим господарством і цукровим заводом немає ніяких посередників. Та й закупівельна ціна на коренеплоди буряків цукрових із базисною цукристістю за останні два роки є вигідною для сільськогосподарського виробника. Тому, здаючи коренеплоди на переробку, бурякосіюче господарство отримує достатні фінансові надходження, які йому дадуть змогу не тільки покрити всі затрати, пов'язані із вирощуванням буряків, але й мати вагомий прибуток [3].

Взагалі технологічний процес вирощування коренеплодів буряків цукрових пов'язаний із впровадженням цілої низки різноманітних інновацій. Більше того, на агротехніці цієї культури вже давно шліфують свою майстерність як досвідчені, так і молоді агрономи. Саме тому серед широкого загалу буряковиробників цю культуру шанобливо називають «королем польових культур» [4].

Зрозуміло, що для того, щоб отримати достатньо високий врожай коренеплодів відповідної якості, потрібно не тільки суворо дотримуватись технології вирощування, але й мати якісний посівний матеріал [5]. А продуктивність насінників буряків цукрових, якісні характеристики бурякового насіння визначаються, в першу чергу, системою організаційних та агротехнічних заходів зонального його виробництва [6]. У ній надзвичайно важливим елементом є оптимальна система удобрення насінневих рослин. Адже висадки буряків цукрових упродовж своєї вегетації поглинають значну кількість макроелементів [7]. В зв'язку з цим досить важливим і актуальним є вивчення особливостей формування насінневої продуктивності висадків буряків цукрових та посівних якостей бурякового насіння за кореневих підживлень їх різними видами мінеральних добрив. Такі дослідження ми проводили на Веселоподільській дослідно-селекційній станції Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України упродовж 2021-2023 років. Мета відповідного польового експерименту – дослідити особливості формування продуктивності висадків буряків цукрових та якісних характеристик гібридного бурякового насіння залежно від кореневих підживлень різними видами мінеральних добрив.

Наші трирічні дослідження показали, що мінеральні добрива, які використовували для кореневих підживлення висадків буряків цукрових, мають позитивний вплив на густоту насінневих рослин. Тобто, кореневі підживлення в цілому зменшують кількість засохлих упродовж вегетації рослин культури.

В середньому за роки досліджень густота рослин насінників у фазі розетки по варіантах склала від 27,5 тисяч на контролі і до 28,1 тисяч на інших варіантах. За час вегетації кількість рослин висадків на ділянках досліду зменшилась. Найбільше за три роки випало рослин на контрольному варіанті – 21,6%. На нашу думку головною причиною цього є відсутність на відповідних ділянках стартового добрива, яке є необхідним для висадків у початковий період їх росту й розвитку. На варіанті 2, в середньому за три роки, густота рослин висадків виявилася більшою, ніж на контролі на 4,1%, але меншою, ніж на варіантах із кореневими підживленнями рідкими і твердими мінеральними добривами. Стосовно варіантів із різними дозами рідких комплексних добрив, які вносили у підживлення, то слід зауважити, що на їх ділянках ніяких суттєвих відмінностей за показником кількості випавших рослин не виявлено. На ділянках цих варіантів випало, в середньому, по 10,4% рослин, причому більше у 2023 році.

Варіант, де у підживлення вносили тверде мінеральне добриво, зокрема нітроамофоску, охарактеризувався зменшенням кількості рослин культури на рівні 12,5%. Незначне збільшення частки випавших рослин на цьому варіанті, порівняно із варіантами 3 і 4, обумовлено, на нашу думку, фізичним станом добрива, що застосовували. Адже для твердого мінерального добрива, яке вносили у підживлення, необхідна певна кількість вологи у ґрунті, щоб воно стало розчинним і доступним для насінневих рослин буряків цукрових.

Варто зазначити, що програмою наших досліджень передбачалось вивчення впливу різних видів мінеральних добрив, які вносяться у підживлення, на кількість непродуктивних насінневих рослин буряків цукрових. Отже, дані наших обліків і спостережень показали, що застосування рідких форм мінеральних добрив, зокрема комплексних, позитивно вплинуло на зменшення кількості непродуктивних біотипів.

Найбільше непродуктивних рослин насінників, в середньому за три роки, виявилось на контрольному варіанті – 26,4%, що значно більше, ніж на варіантах із рідкими комплексними добривами. А от на ділянках варіантів, де РКД вносили локально під час садіння коренеплодів і у підживлення, «лінивців», «холостяків» та передчасно засохлих рослин виявилось майже удвічі менше, ніж на контролі.

На варіанті, де у кореневе підживлення застосовували тверді форми комплексних мінеральних добрив, внесені разом із цим макроелементи не засвоювались повністю насінневими рослинами через частий дефіцит продуктивної вологи в ґрунті.

Недостатня кількість елементів живлення і разом з цим висока температура та дефіцит вологи, що мали місце упродовж вегетації висадків буряків, сприяли виснаженню слабких рослин культури та передчасному їх засиханню. Так, на контролі частка таких рослин, в середньому за три роки, склала 12,7%. Дещо менше їх було на варіанті 2 – 10,8%. На ділянках варіантів, де у підживлення вносили РКД одночасно із садінням коренеплодів і у підживлення (варіанти 3 і 4), частка засохлих рослин становила від 6,2 до 5,9% відповідно.

Щодо врожайності гібридного бурякового насіння, то за роки досліджень вона виявилася найбільшою саме на варіантах із внесенням під час садіння коренеплодів і у підживлення рідких комплексних добрив – 1,32 і 1,34 т/га відповідно. Найменшу врожайність гібридного бурякового насіння отримали на контролі – 1,06 т/га. Застосування у підживлення висадків твердого комплексного мінерального добрива – нітроамофоски – дозою 1 ц/га спричинило теж, хоч і незначне, але все ж підвищення урожайності культури до рівня 1,25 т/га. Отже, за вирощування гібридного насіння буряків цукрових доцільно підживлювати насіннєві рослини рідкими комплексними мінеральними добривами. Краще такий агрозахід проводити у фазі розвинутої розетки листків висадків дозою 1 ц/га на фоні стартового удобрення цим же видом добрив.

Список використаних джерел:

1. Гангур В. В., Філоненко В. С. Урожайність та якість коренеплодів буряків цукрових за вирощування у сівозмінах з короткою ротацією. *Scientific Progress & Innovations*. 2023, № 26(3). С. 22-25.

2. Філоненко С.В., Бойко О.В. Оптимізація гербіцидного захисту насінників буряків цукрових. Актуальні напрямки та проблематика у технологіях вирощування продукції рослинництва: матеріали Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. м. Полтава, 23 лист. 2023 р. Полтава : ПДАУ, 2023. С. 7-9.

3. Філоненко С.В., Питленко О.С. Продуктивність та технологічні якості коренеплодів цукрових буряків вітчизняної та зарубіжної селекції. Сучасні тенденції виробництва та переробки продукції рослинництва : матеріали IV Всеукраїн. науково-практич. інтернет-конф. ПДАА, кафедра рослинництва , 20-21 квіт. 2016 р. Полтава: Полтавська державна аграрна академія, 2016. С. 148-154.

4. Тищенко М.В., Філоненко С.В. Вплив системи удобрення цукрових буряків на продуктивність короткоротаційної плодозмінної сівозміни. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2019. №3. С.11-17.

5. Цвей Я.П., Тищенко М.В., Герасименко Ю. П., Філоненко С.В., Ляшенко В.В. Обробіток ґрунту, добрива та продуктивність цукрових буряків. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2018. №1. С.42-47.

6. Заришняк А.С., Руцька С. І., Калібабчук Т. В. Добрива, врожайність та винос елементів живлення. *Цукрові буряки*. 2012. № 1. С. 6-7.

7. Брижак М.М., Філоненко С.В. Оптимізація технології вирощування насіння цукрових буряків гібриду Хорол. Студентська науково-практична конференція за результатами наукової роботи у 2019 р. : матеріали студ. наук. конф. ПДАА, м. Полтава, 16-17 квіт. 2020 р. Том II. Полтава : РВВ ПДАА, 2020. С. 101-103.

УДК 631

*Шакалій С. М., к. с.-г. н., доцент
Полтавський державний аграрний університет*

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО У ВОЄННИЙ ЧАС

В Україні сільське господарство було визнано однією з пріоритетних сфер економіки, що забезпечує їжею більшу частину населення країни. До війни